

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12/II.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščenec, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta 2'25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 126.

V Ljubljani, sredo 14. julija 1926.

Leto I.

Dve Olimpiadi!

Praška sokolska proslava in dunajska mednarodna delavska telovadna manifestacija predstavljata po svojem štilu dva različna idejna svetova, dve nasprotujoči si organizacijski sili. V Pragi so telovadili sokolski športniki, z njimi vred so nastopali na igrišču oddelki češkoslovaške in jugoslovanske vojske. Prireditelj je bila ogromna, število udeležencev športnikov in občudojočega občinstva naravnost impozantno; v pogledu športne tehnike so se baje dosegli čudeži, toda poleg te omotične revije fizične sile in spretnosti se je občinstvu servirala tudi dokaj hrupna in zgovorna vojaška vaja, pri kateri so nastopili vojaški oddelki v brezhibni vojni opremi z nabiti puškami, ročnimi granatami v čedni družbi najogromnejših in najmodernejših kanonov in oklopnjakov in ob križanju nešteti letal nad štadijonom, pretvorjenim v pravo pravcato slovansko bojišče, s strelskimi jarki; opazovalnicami — in sanitetnimi bolnicami! Kdor si je izmislil, da spada tudi to poslednje tja, je bil velik modrijan in daleč je videl. S tem je hotel menda nazorno pokazati, kam vodi nove slovanske generacije vojna nacionalistična politična pamet in dalekovidnost.

Skoro istočasno so se pa zbrali na Dunaju delavski telovadci iz vsega sveta — tudi iz Češkoslovaške in Jugoslavije — da preštejejo svoje vrste, pokažejo svojo športsko popolnost in disciplino, zlasti pa, da izpričajo svojo socialistično zavest, skupnost in solidarnost. Po številu udeležencev ni ta delavska olimpiada zaostajala za praško. Nasprotno. Socialistična športna internacionala je poslala na Dunaj le del svoje mednarodne športne vojske — ta naša telovadna internacionala šteje nad milijon članov iz vseh krajev sveta: tu so Francozi in Nemci, Angleži in Avstriji, Italijani in Slovani, za to telovadno internacionalo stoji delavska socialistična internacionala z milijoni in milijoni članov, za njo stoji amsterdamska strokovna organizacija — vsa ta ogromna mednarodna organizirana in disciplinirana sila bi imela povoda dovolj, da na svoji dunajski veliki prireditvi pokaže še z vse drugačnim pompom in hrupom svojo moč, svojo borbenost.

Pa ni bilo na dunajski olimpijadi ne vojaških vaj, ne demonstrativnih nastopov v vseh smereh sveta, niti kanonov, niti oklopnjakov — niti ročnih granat, niti vojaških sanitetnih bolnic.

Udeleženci te olimpiade so bili večinoma preprosti delavci, proletarci, pa so vendar pokazali, da razumejo človeški napredek, delo za razvoj vseh narodov, za pravičnost med narodi, za srečo sveta vse drugače, vse bolj modro in pravično, vse bolj človeško, nego imperialistični, nacionalistični in šovinistični aranžerji praških sokolsko vojaških slav-

nosti. Vedeli so ti delavski telovadci, da svet potrebuje miru, potrebuje sprave, vedeli so, da današnje gorje — gorje vseh narodov brez razlike ni samo posledica razredne krivičnosti, izkoriščanja človeka po človeku, nego tudi naravna posledica največjega socialnega in narodnega zločina vseh časov — svetovne vojne! One svetovne vojne, ki so jo izzvali vojni hujskači, nacionalistični in šovinistični epigoni vseh narodov in vseh držav — in da je mogoče lečiti in izlečiti še vedno zevajoče rane svetovne vojne le s politiko miru, politiko pobratimstva med vsemi narodi brez razlike, ne pa s politiko novega, še srditejšega hujskanja in ustrahovanja, z napovedovanjem novih revanžnih vojn.

Zato je bila dunajska delavska olimpiada predvsem manifestacija mednarodnosti, enakosti, solidarnosti.

Praški aranžerji so pa menda že pozabili na vse te prirodne resnice, vrnili so se k politiki sile in imperializma, dasi sta i češkoslovaški i jugoslovanski narod bridko občutila na sebi težka sto in stoletja blagodat imperializma. Mislimo, da je baš malim slovanskim državam najmanj treba take politike, mislimo, da morejo baš slovanske države podpirati demokratsko stremljenje, politiko sporazuma med narodi, ker morajo edinole od take politike pričakovati trajnih koristi zase. Ni treba tem državam stopati po stopinjah nemških in madžarskih revanžerjev, njihova bodočnost je le v mirnem delu, v mirnem snovanju.

Toda kakor so vsi nacionalizmi neumni in slepi, tako je tudi slovanski nacionalizem vreden sovratnik ostalih. Slovanska buržuazija, kakor nemška in francoska, se ni še odpovedala svojim blaznostim, igra se zato i ona z ognjem, da bo mogla v usodnem trenutku častno pomagati upeliliti poslednje ostanke evropske civilizacije in socialnega napredka.

Ogromna je razlika med dunajsko in praško prireditvijo. Dva svetova sta to, dve sili: ena obrnjena s svetlim licem in kreplim vzletom v svetlo, srečno bodočnost, druga zamrknjena z vso svojo mračno silo v mračno preteklost.

Paralela med dunajsko in praško prireditvijo je prezgovorna in preočita: tu sile preteklosti, sovraštva, vojne; tam sveže sile bodočnosti, ljubezni, sprave, napredka v smeri socialne in nacionalne pravičnosti. Tu sile oboroženega imperialističnega in izkoriščajočega kapitalizma, tam sile mednarodnega, združenega vstvarjajočega proletarijata.

Zmagati morajo sile bodočnosti, zmagati morajo tiste disciplinirane delavske čete, ki so na Dunaju strumno defilirale 5 ur mimo združenih rdečih praporov vsega sveta, mimo praporov miru in dela.

nje delavcev, posredovalnice dela, posredovanje v vprašanju delavskih plač in druge važne socialne naloge so se pridilele ministrstvu trgovine in industrije. Na ta način se daje enemu od najvažnejših socialnih vprašanj, kakor je vprašanje zakonske zaščite in zavarovanja delavcev, povsem podrejen pomen.

Prizadevanje in skrb za dobro in zdravje delavskega razreda bi pa

morala biti prvobitna dolžnost države. Glavni razlog je dan že v potrebi, da se ohrani življenska sila in zdravje tega dela naroda. Ko postane človek predmet eksploatacije po drugem človeku, obstoja vedno nevarnost, da bo izrabljen, da bo duševno in telesno propadal, kar ni samo delavska osebna škoda, nego velika javna škoda in opasnost. Drugi razlog je ekonomski, ker brez dobro izučenega, zdravega in za delo sposobnega delavskega razreda ne more biti gospodarskega napredka, niti blagostanja.

Moderno gospodarstvo si ne more brez dobro izučenega delavskega razreda niti zamisliti in država ne more uspešno tekmovali z drugimi državami, ako nima sama zdrav in za delo sposobni delavski razred. A zdrav in za delo sposoben delavski razred se ne more odgajati, ako država ne prevzame od vsega začetka potrebne mere za vsakojako zakonsko zaščito in zavarovanje delavcev in za povzdigo njihovega gospodarskega in socialnega položaja.

Taka delavska, taka socialna politika pa se more uspešno voditi samo, ako obstoja primerno centralno mesto, ki se bavi izključno s temi nalogami in problemi. Ako obstoja posebno ministrstvo, katero proučava preko svojih strokovnjakov vsa ta vprašanja in pripravlja potrebne zakone, — ne pa, da bo vse to le poslednja briga ministrstva, katerega naloge so povsem drugačne in nad katerim prevladujejo po sili razmer uplivi baš onega družabnega sloja, pred katerim se morajo naši delavci zaščititi.

S tega razloga opozarja podpisano tajništvo vlado na veliko škodo, ki preti delavskemu razredu kot najvažnejšemu produkcijskemu činitelju ter celokupnemu našemu narodnemu gospodarstvu, ako se ukine ministrstvo za socialno politiko. Po mnenju podpisanega tajništva bi se moglo prej, brez kake škode, prideliti ministrstvo vere ministrstvu pravde, kakor je to slučaj v drugih državah, ministrstvo socialne politike pa da ostane še naprej. V skrajnem slučaju bi se moglo ministrstvo socialne politike spojiti z ministrstvom za narodno zdravje — to bi bilo vendar mnogo boljše, kakor pa, da se to ministrstvo kratkoma ukine in prideli njegove važne funkcije kot povsem sporedne ministrstvu, katerega naloge in delokrog sta povsem drugačne.

Podpisani sekretariat upa, da boste i sami uvideli vso važnost in opravičnost te zahteve in da se bo projekt zakona o centralni upravi spremenil v smislu, da ministrstvo socialne politike ostane i dalje, da izvrši svojo važno nalogo, katere je že danes velika, a katere bo v bodočnosti toliko večja in važnejša, kolikor bolj se bo državno gospodarstvo višje razvijalo.

VALENTIN KOMAVLI:

Šarlatanstvo.

Prekmurje, drugače tudi »Slovenska krajina« imenovano, je že od zasedbe sem predmet za strankarsko eksploatacijo vseh, vladajočih in nevladajočih meščanskih strank, ki že od preobrata »rešujejo« potrpežljive Prekmurce. Poleg strank, ki so prihajale in še prihajajo v Prekmurje z raznimi obljubami iz ostalih delov države, osobito Slovenije, z namenom, da pri volitvah dobijo glasove (v prekmurščini: vo-

tume), se pri vsakih volitvah, ali kadar se volitve bližajo, pojavijo pod raznimi imeni tudi domače prekmurske »partaje«, navidezno z namenom, da »rešijo« Prekmurje iz krize, v resnici pa zato, da ta ali oni gospod postane kôvet (poslanec). Prekarni socialno-gospodarski položaj Prekmurja daje raznim strankam in osebam priliko, da se od časa do časa, t. j. kadar veter piha v za njih pravilno smer, pojavijo kot odrešeniki.

Tak veter piha tudi sedaj, ko se vsled permanentnih vladnih kriz — te edine aktivne v naši državi — bližajo volitve. To in pa razna pereča vprašanja, ki se v Prekmurju od vseh meščanskih strank že dolga leta »rešujejo«, je povzročilo, da se je pred kratkim pojavila nova stranka, o kateri je naš list svoječasnoročal ter primerno označil njen prvi nastop, ki je bil, kakor že svoječasnoročal, da pošteno povedano, za pošteno ljudi ogaben in to tembolj, ker so v vodstvu te stranke skoro sami duhovniki, katoliški in evangelski!

Ni moj namen govoriti danes o težkem položaju prekmurskega ljudstva, o katerem so naši listi že večkrat pisali in s socialističnega stališča povedali, kako in po kateri poti bo prekmursko ljudstvo prišlo do svojih pravic. Govoriti hočem le o načinu, kako nekatere stranke in ljudje kujejo svoj politični kapital, nesramno računajoč na upravičeno nezadovoljstvo Prekmurcev.

Ustanovitev nove prekmurske stranke je dala povod, da se zadnje čase o Prekmurju mnogo piše in govori. Vzroki, ki so to stranko poklicali v življenje, tičijo, kakor že omenjeno, predvsem v politični konjunkturi in pa v raznih perečih vprašanjih, ki tarejo prekmursko ljudstvo, posebno pa v agrarni reformi. Pojav te nove stranke je v gotovih krogih povzročil velikanski halo in mislili so si: zdaj je prišel moment, ko lahko izrabimo situacijo v našo korist. Samostojni demokrati so novi stranki naredili primeren kompliment, misleč, da bosta poslanec Klekl in njegova stranka z ustanovitvijo »neodvisne« prekmurske stranke morala likvidirati. Da so se demokrati par tednov pozneje s tem strahovito blamirali, da so tudi njih pristaši o priliki demonstracij proti voditeljem »neodvisne« stranke v Dolnji Lendavi pozdravljali poslanca Klekla in mu poslali udanostno brzojavko, je za nje, ki so v nedoslednosti res dosledni, samoobsebi razumljiva stvar.

Klerikalci sami so bili v začetku prepričani, da jim bo nova stranka škodovala, kar se je sklepalo iz pisanja njih časopisja. Ogabni pamflet, ki ga je objavilo glasilo nove stranke proti takozvanim »prišlekrom«, je klerikalce rešil iz prvotne zmede, ker, kakor rečeno, so pri gori navedenih demonstracijah poleg demokratov vsi »nacionalni« ljudje dali poslancu Kleklu in SLS popolno zadoščenje. S tem, izgleda, je za SLS situacija rešena, nova stranka je pa z objavo onega nesramnega pamfleta ustrelila kapitalnega kozla, ker se je menda prvič v zgodovini zgodilo, da so izdajatelji lista bili primorani list lastnoročno konfiscirati.

Novo nastalo situacijo v Prekmurju hočejo izrabiti tudi radičevci, kojim so začeli prekmurski volilci obračati hrbet. Poslali so v Prekmurje gospoda Bendeta, ki je v »Kmetskem listu« z dne 7. julija

Protest proti ukinitvi ministrstva za socialno politiko.

Centralno tajništvo Delavskih zborno je poslalo vladi in narodni skupščini naslednjo spomenico:

Z novim zakonom o centralni upravi, s katerim se predvideva redukcija ministrstev od 18 na 14, se je reduciralo tudi ministrstvo za socialno politiko. Zaščita in zavarova-

1926 napisal grde, prav nič častne besede na naslov »prišlekov«, posebno pa na naslov uradništva. Trditve gospoda Bendeta, oziroma njegovih informatorjev so take, da mora vsa javnost brez razlike zahtevati **brezpogojno objasnjenje!** In uradništvo ter učiteljstvo, ki služi v Prekmurju, mora, če ima kaj ponosa v sebi, zahtevati, da se vse te pavšalne trditve o »nemoralnosti« in »slabem uradniškem materialu« s konkretnimi slučaji **dokažejo!** Prepričan sem, da bo g. Bende, ki ima korajžjo povedati, da on sam ni »svetnik«, imel korajžjo te trditve tudi dokazati! In mislim, da se mu pri tem ne bodo »lasje ježili«!

Ni naš namen koga braniti. Da se nam ne bo očitalo, da se čutimo prizadete, bodi povedano, da naša stranka nima med uradništvom in učiteljstvom v Prekmurju niti enega organiziranega pristaša. Ta okolnost nas pa prav nič ne moti povedati, da imajo ti grdi napadi na uradništvo zloben namen, potem obrekovanja ljudi, ki so gotovo 99 odstotkov nedolžni, pridobivati med prekmurjskim ljudstvom za gotovo stranko pristaše!

Omenil sem, da so Prekmurci upravičeno nezadovoljni, ker vseobča kriza in še posebej slab položaj tamošnjega prebivalstva privajata Prekmurce v vedno večje pomanjkanje in revščino. V sedmih letih ni nobena meščanska vlada ali stranka za Prekmurje ničesar naredila. Eni drugim očitajo, da poznajo Prekmurje le, kadar so volitve, kar je tudi res, to se pravi, da so v tem oziru vsi enaki. Od štirih v Prekmurju izvoljenih poslancev sta dva od SLS, dva pa radičevca. Dočim sta prva dva domačina (Klekl in Šiftar), sta druga dva Medjimurca. Dolžnost vsakega poslanca je, da se pride večkrat med volilce vsaj pokazati. Kakor pa poroča sam g. Bende, ne prideta radičevska poslanca nič med Prekmurce. In če je g. Bende iznašel za ta dva poslance predrzen izgovor, češ da »imata polno dela v krajih, kjer je politično delo bolj potrebno kot v Prekmurju, kjer biva enodušno zaupanje naroda«, je s tem izgovorom neizpodbitno dokazal, da iščejo radičevci v Prekmurju samo glasove, vse drugo pa jim je deveta briga! Kajti, če je kje politično delo, in sicer delo za koristi naroda potrebno, je v Prekmurju še najbolj! In če politično delo v Prekmurju ni potrebno, kaj hodi g. Bende tja iskati? Ali se ne boji, da bo zletel iz Prekmurja kot političen »klativitez«, ki mesto pozitivnega narodno-gospodarskega dela uganja politiko demagogije? Ni čutil gospod Bende nobene težave, ko je zaključil svoj članek v »Kmetiskem listu« z ime-

nom kmetškega revolucionarja Matije Gubca in s tem onečastil spomin na tega mučenika za Staro Pravdo? Ali ne ve g. Bende, da je z onim člankom naredil Radiču in njegovi stranki slabo uslugo, napadajoč druge stranke, da niso za Prekmurje nič naredile, obenem pa tudi povedal, da se oba v Prekmurju izvoljena radičevska poslanca niti ne pokažeta? Če misli g. Bende, da bo s takimi članki odvrnil nezaupanje, ki se v Prekmurju pojavlja proti vsem strankam, ki so do sedaj s praznimi obljubami »reševale« Prekmurje, torej tudi proti **radičevi stranki**, ki tudi ni še nič naredila za to pokrajino, čeravno je že dolgo časa na vladi, se prokleto moti!

Nam je končno vseeno, kako se meščanske stranke radi Prekmurja med seboj prepirajo. Ako ena drugi očitajo, da niso nič naredile, je to samo dokaz, da vsi skupaj smatrajo Prekmurje »za severno Macedonijo ali Sibirijo«, kakor pravi sam g. Bende za kraj, kjer se da z obljubami sicer pridobiti glasove, po volitvah pa pustiti, da obljube ostanejo — obljube!

Prekmursko ljudstvo čaka rešitve — kakor jo čaka delavec in kmet v celi državi — ter išče izhoda. Kakor povsod na svetu pa velja tudi za Prekmurje načelo, da je rešitev delovnega ljudstva v rokah delavca in kmeta, to se pravi, da bosta tudi prekmurski delavec in kmet prišla do pravic le potem boja v organizacijah, ki poznajo in vedo, da sta na svetu samo dva razreda: razred izkoriščevalcev in razred izkoriščanih in da morajo slednji voditi neprestani boj proti prvim, med katere spadajo vse buržujske stranke, ne izključivši vseh onih strank, ki že sedem let rešujejo Prekmurje in celo državo.

Socialistična stranka nima v Prekmurju mnogo pristašev. To smo vedno povdarjali in tudi sedaj se ne bojimo tega povedati. Kljub temu pa nam ni vseeno, kaj se v Prekmurju godi. Ker vemo, da sta prekmurski kmet in delavec potrebna kruha, kruha in še enkrat kruha ter resne in pozitivne politične vzgoje, se bomo za prekmurske zadeve vedno zanimali ter kazali Prekmurcem pot, po kateri pridejo do boljšega življenja. Z obrekovanjem in demagogijo pitajo Prekmurce vse stranke, katerim so do sedaj zapupali. To delajo zato, da zakrijejo njih krivdo, da je Prekmurje zapuščeno in da je pomanjkanje vedno večje. In tako bo še nadalje, ako se bodo Prekmurci udajali onim, ki so močnejši! Zato mora tudi prekmurski kmet in delavec kreniti na pot osamosvojitve, na pot — razrednega boja!

Opazke na robu.

Je razlika med zaslužkom in zaslužkom.

O gospodarski krizi, nacionalizaciji in davčni politiki se spet mnogo piše po naših listih. Sedaj so naenkrat odkrili, da imamo celo v dobi splošnega industrijskega propadanja še vedno nekaj tovarn, ki zaslužijo prav masne dobičke, katere si srečni akcionarji in ravnatelji teh tovarn prav širokogrudno delijo med seboj. Tako smo izvedeli, da zaslužijo n. pr. nekatera podjetja do 500 odstotkov pri svojih produktih, da imajo ravnatelji 30.000 do 40.000 Din mesečne plače — ne všteti razne druge bonitete, ki gredo česče dnevno v 1000 in več Din. In dognalo se je tudi, da vsa ta podjetja sestavljajo svoje letne bilance po vseh davčnih predpisih, da pa navadno davkarji tudi po vseh predpisih obrnajo. K temu bi pripomnili le toliko: Vse te znamenite statistične izkaze bi bilo treba izpopolniti z natančnim izkazom delavskih plač v dotičnih podjetjih ter potegniti paralelo med vsoto, ki jo proporcionalno plačujejo na ročnem in drugem davku ti delavci, pa med davčno vsoto, ki jo plačujejo z ozirom na svoj dobiček ta podjetja in njihovi akcionarji, ravnatelji itd. Taka statistika bi bila jako poučna in tudi v patriotsko vzgojnem smislu bi blagodejno vplivala. Pokazala bi delavcem, da je mila naša domovina res za vse pravična in skrbna mati. In da ima res raje lastne jugoslovanske delavce, kakor pa tuje kapitaliste. Vse to bi taka statistika izkazala in še to povrh, da ako bi ti delavci zaštrajkali in zahtevali večjo plačo, bi vsi meščanski listi brez razlike branili vzlic temu te kapitaliste proti lastnim jugoslovanskim delavcem. Taka je pač današnja socialna, nacionalna, davčna, moralna in politična logika.

Vsem zadružnikom, sodrugom in sodružicam!

Konzumno društvo za Slove-nijo je postavilo v Šoštanju nov Zadrugi dom, ter ga izročilo nam združenim socialističnim organizacijam, da nam vsestransko služi za razvoj socializma. Da dokažemo kako znamo ceniti svoj dom, ki bo nam in našim potomcem zavetišče na polju prosvete in razrednega boja, smo sklenili, prirediti slavnostno otvoritev našega doma dne 1. avgusta 1926. Ker bo ta slavnost prva in največja v celi Šaleški dolini in ker želimo, da bi bil 1. avgust 1926 manifestacijski dan, zato vabimo vse gospodarske, politične, strokovne in kulturne delavske organizacije na to manifestacijo. Zadrugi! Sodrugi! Sodrugi!

zice! Vabimo vas kot soproletarce, da pridete 1. avgusta med nas, da si z roko v roki zaobljubimo zvestobo v boju za socializem in za boljšo človeško bodočnost. Da vam olajšamo stroške, smo zaprosili za 30. julija, 1. in 2. avgusta t. l. za polovično vožnjo na vseh progah SHS. Železniške zveze iz Celja in Koroške v Šoštanj so zelo ugodne, tako da zunanji gosti pridejo lahko isti dan v Šoštanj in so z večernimi vlaki že zopet doma. Prosimo vas, da nam sporočite najpozneje do 20. julija t. l. kakšno število se udeležijo slavlja iz posameznih krajev, da vam zamoremo preskrbeti izkaznice za polovično vožnjo. Na istočasno izraženo željo vam preskrbimo lahko prenočišče in vse drugo, ker bo na predvečer gledališka predstava v Zadrugi domu. Vsa pevška društva pa še posebej uljudno vabimo, da prigrasijo svojo udeležbo in naj javijo v svrhu sestave sporeda pesmi, ki jih nameravajo peti. Zadrugi! Sodrugi! Sodrugi! Prosimo vas, porabite priliko za skupno manifestacijo naših idej. Porabite priliko, da si ogledate prijazni Šoštanj in lepo Šaleško dolino. Pridite vsi! Natančen spored slavnosti sledi. —

Združene delavske socialistične organizacije.

Boj za razlastitev nemških knezov.

Potem, ko je petnajst milijonov volilcev v Nemčiji glasovalo proti vsaki odpravnini ekskajzerju in ostalim bivšim vladarjem za posest, ki so jim bila zaplenjena, ko je Nemčija postala republika, je nemška vlada pritisnila na parlament za hitro rešitev odpravninskega vprašanja. Vlada se zavzema za svoj kompromisni predlog glede odpravnine. Kancler je zagrozil, da Hindenburg razpusti parlament in razpiše nove volitve.

Socialisti in komunisti, ki so zahtevali referendum in dobili za svoj predlog malo manj kot petnajst milijonov glasov, so zanesli boj v parlament. Delavski poslanci zahtevajo, da se kompromisni predlog radikalno izpremeni, tako da bodo bivši monarhi dobili čim manjšo vsoto odpravnine.

Po najnovejših vestih so tudi mnogi katoliški delavci rebelirali in glasovali s socialisti in komunisti proti odpravnini. To se je zgodilo v Gornji Šleziji in Porurju. V nekaterih podeželskih krajih pa je bilo glasovanje tako temeljito bojkotirano, da ni bilo niti enega volilca blizu.

Širite naš list!

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Delavci so bili svojeglavni. Med tem ko so se pri socijalističnih zborovanjih nakupili v ogromne množice, so bili za vabila politikov starih strank nedostopni. Govorniki starih strank so našli navadno prazne dvorane. Ako pa se je zgodilo, da so bile dvorane polne, so bili govorniki tako sprejeti, da se je moralo pogostoma klicati policijo.

Razvoj je silil naprej. Vzduh je trepetal dogodkov, ki so se dogajali ali ki so se bližali. Dežela je zabredla v trde čase, ki jih je zakrivila cela vrsta dobrih letin. Naporabljen preostanek se ni mogel prodati v inozemstvo, ali pa se je le z veliko težavo razpečal. Industrija je delala v omejenem razmerju, mnogo velikih tovarn je stalo, mezde so se zelo znižavale.

Tudi velika stavka strojnih delavcev je propadla. Dvestotisoč strojnih delavcev in petstotisoč zaveznikov kovinarske industrije je bilo v krvavi stavki, ki je potresla Združene države, premagano. Prave pravcate bitke so se odigrale z majhnimi armadami stavkokazov, katere so poslale na bojišče delodajalske zveze. »Črne stotnije« so se pojavljale v oddaljenejših krajih in uničevale lastnino. Vsled tega je bilo poslano stotisoč mož regularne vojske, da celi stvari naredi strašen konec. Cela vrsta delavskih voditeljev je bilo umorjenih, mnogo drugih obsojenih v ječe, medtem ko je s tisoči stavkujočih postopalo vojaštvo hujše, nego z živino.

Sedaj se je reklo krvaveti za dobre letine. Vsa tržišča so bila prenapolnjena; tržne cene so padle in pri splošnem padanju cen so padale mezde najhitreje. Radi industrijskih sporov je bila dežela pretresena. Tu in tam in povsod se je stakalo. Kjer se pa to ni dogajalo, so podjetniki delavce odpuščali. Časopisi so bili polni poročil o nasilstvih in krvoprelitjih. In povsod je bila vmes »črna stotinja«. Puntji, požigi in razbijanje brez izbire so bili njeni čini. Vsa regularna armada je bila v pripravnosti, poklicana vsled delovanja »črne stotnije«. Vsa mesta in kraji so bili, kakor kakšna oboroževalna taborišča in delavci se je streljalo kakor pse. Iz velike armade brezposelnih so se zbirali stavkokazi. In če so bili stavkokazi prognani od delavstva, so prišli vedno vojaške čete in pobijale delavce.

Tudi milica je bila tu. Dosedaj še ni bilo potrebe, poslužiti se tajnega zakona o milici. Mobilizirana je bila samo še regularna milica. In v tem času strahote se je na povelje vlade povečala regularna armada za stotisoč mož.

Nikdar še ni delavstvo pretrpelo tako strašnega poraza. Veliki vodje industrije, oligarhi, so glavno tržišče vrgli v vrzel, ki so jo povzročile boreče se delavske zveze. Te zveze so v resnici pripadale srednjemu stanu, ali sedaj, prisiljeni vsled trdih časov in propadajočih tržišč ter podpirani od velikih vodij industrije, so pripravili organiziranemu delavstvu strašen in odločujoč poraz. Zveza je bila močnejša. Ali to je bila zveza leva z jagnjetom. In srednji sloj je to dovolj kmalu spoznal.

Delavstvo je bilo krvi in osvete željno, ali zdrobljeno. Težki časi sicer z njegovim porazom

niso prenehali. Banke, celo najvažnejše pomožne moči oligarhije, so neprestano odpovedovale kredite. Postopaška grupa je spravila denarni trg v mešanico, v kateri so vrednostni papirji cele države padali do brezvrednosti. Iz vsega tega poloma in potopa je vstajala naraščajoča oligarhija, brezskrbno, neustrašeno in trdno. Njena mirnost in brezskrbnost je bila groza vzbujajoča. Ona ni porabljala samo svoje lastne ogromne moči, nego tudi vso finančno moč Združenih držav, da izvede svoje načrte.

Vodje industrije so se obrnili proti srednjemu sloju. Zveze delodajalcev, ki so bile v pomoč vodjem industrije, da zlomijo delavstvo, so bile sedaj zdrobljene same od svojih prejšnjih zaveznikov. Sredi potopa malih trgovcev in tovarnarjev so trusti stali trdno. Še več. Bili so zelo delovni. Sejali so veter in zopet veter in vedno več vetra. Zakaj, samo oni so razumeli izkoristiti vihar in pobrati dobičke. In kakšne dobičke?! Kolosalne dobičke! Takšne, ki so sami zadostovali, da z njimi kljubujejo viharju, katerega so večji del sami povzročili in ga pustili divjati. Vrednostne papirje so neusmiljeno pokupovali. Trusti so kupili nezastlišana premoženja k do sedanjim s tem, da so svoja podjetja razširili na nova polja — in vedno na račun srednjega stanu.

Tako se je dal poleti 1912 srednjemu stanu smrtni udarec. Celo Ernst je bil presenečen na tem, tako naglo se je to zgodilo. Pomenljivo je stresal z glavo in čakal brezupno jesenskih volitev.

»Nima pomena«, je rekel. »Mi smo poraženi. »Železna peta« je na delu. Upal sem na mirno zmago pri glasovalni urni. Zmotil sem se. Wickson je imel prav.«

Za oplemenjevanje polti za negovanje telesa

se je tisočkrat pokazalo koristno, pa bo tudi našim čitateljem vedno dobro poslužilo. Da se doseže bela čista polt: Elsa tekoče lilijino mleko daje obrazu mladeniško svežino 13 Din. 20 Najfinejši puder lepote Dra. Klugera

27 Din. 50, puder za dame 4 Din. 40, lepota bela in rdeča 3 Din. 30. Zoper rdeče, razpokane roke: Elsa glicerini lepote 19 Din. 80. Zoper bledico v licu slabokrvnih, slabotnih žen in otrok: Fellerjevo pravo, okusno ribje olje 22 Din. Elsa kina železno vino 16 Din. 50. Zoper slabo rast las in prehlad: Elsa cvet za lase 27 Din. 50. Za odstranitev nepotrebnih las: Elsa depilatorij 34 Din. Za snežnobele zobe: Elsa voda za usta 16 Din. Zoper kurje oči Elsa turistovski

obliž 6 Din. 60. Elsa turistovska tinktura 11 Din. Za Vaš blagor: Elsa mentolni klinčič 10 Din. Elsa Kolonjska voda 16 Din. 50. Elsa gozdni vonj za sobe 16 Din. 50. Zavojnica in poština se računa posebej. Brez posebnih stroškov samo, ako se naroči v istem zaboju s slavnim domačim sredstvom Fellerjevim »Elsafluidom« pri lekarnarju Eugen V. Feller v Stubič Donji, Elsatrg 202, Hrvaška. Posamezne steklenice Elsafluida se dobijo v lekarnah in sorodnih trgovinah po znižani ceni 9 Din.

Dnevne novice.

V starem pravcu naprej. Uzunović se je sestal s Pavle Radičem. Zakaj se temu sestanku pripisuje taka važnost bogsigavedi. Na dnevnem redu so zopet Štefan Radič pa Nikić in razgovori v Belgradu in v Karlovih varih. »Razgovorov« o naši politiki ni nikoli primanjkovalo. Bilo jih je vedno dosti. »Razgovarjamo« že od prevrata sem. Kadar pa postane »razgovarjanje« preveč vsestransko, takrat tiči navadno za vsem tem besedičenjem oni naš, menda edini politik, ki skoro vedno molči. To je pa večno mladi stari Pašić. In če se bo končno izkazalo, da za vso to ploho razgovorov tiči spet Pašićev pritisk, se ne bomo čudili. Pašiću se je tudi topot nekaj posrečilo. To namreč, da, odkar ni njega več na vladi, ne more belgrajska vlada delati niti toliko, kolikor je prej. Tako, da je pravzaprav tudi ta vlada Pašićev suženj. In če je že tako, potem je pač že vseeno, ali je Pašić na vladi ali ni. On vlada vedno. In ker preganja Pašića neka posebna sreča, bi rekli, da bi bilo najbolje, izročiti spet vlado njemu. Rešila bi nas morda njegova osebna sreča dveh poplav: poplav razgovorov in — vodne poplave. Poskusi naj Uzunović izročiti trenutno spet vlado svojemu strankinemu šefu, rešil nas bo morda vsaj s tem dežja in izvršil bo vsaj eno koristno delo. Za druge narodne potrebe in muje pa itak ni treba skrbeti niti Uzunoviću, niti Pašiću — niti Štefanu Radiču.

»Slovenec« ni prav, da se je »Delavska politika« oglašila in povedala, kako sodijo ameriški delavci o evharističnem kongresu v Chicagu. Kakopa. »Slovenec« misli, da je evharistični kongres neki »noli me tangere« in da moramo pred to fantasmagorično prireditvijo pasti vsi udano na kolena. Pa ker ni nam, večnim heretikom, ničesar na svetu sveto in nedotakljivo, tako smo pač brezobzirno poročali tudi o chicškem cerkvenem zboru. Če je »Slovenec« že ekscerpiral tisto naše poročilo, pa bi na kratko navedel tudi oni stavek iz govora irskega socialista, v katerem se trdi, da se je cerkev zatekla v mlado in bogato Ameriko, ker je tam več »bussinesa« in ker se v stari Evropi krha in ruši.

Iz naših organizacij. V naših ljubljanskih organizacijah se v zadnjem času prav pridno dela. Opaža se med ljubljanskim delavstvom zanimanje za naše strokovno delo, ki je doslej nekoliko počivalo. Zlasti v politični organizaciji je aktivnost v zadnjem času večja in večja. Krajevna politična organizacija je obnovila akcijo za spojitve okoliških občin k Ljubljani, poleg tega pa nadaljuje akcijo za čimprejšnji razpis volitev v ljubljansko občino. Vsem ljubljanskim sodrugom priporočamo, da uredijo svojo članarino pri sodrugu blagajniku naše politične organizacije in da gredo na delo za ojačenje naših vrst. Naša socialistična stranka se krepi povsod, potrebno je, da se krepi tudi v Ljubljani, da bodo v njej organizirani vsi, ki se zavedajo, da je le ta stranka predstavnica razrednega, res socialističnega delavstva.

Orjunaši informatorji »Jutra«. So v Mariboru gotovi ljudje, ki so jo s svojimi informacijami v »Jutru« še vedno polomili. Komaj so zapisali te dni kratek stavek o mariborskih radikalih v zvezi z mestno hranilnico, že so s tem povzročili, da bodo še ti edini radikalni izstopili iz narodnega bloka in pustili demokrate na cedilu. In povzročili so nadalje še to neprijetnost mariborskim demokratom, da bodo radikalni sklicali javni shod, na katerem bodo pošteno udrihali po

včerašnjih zaveznikih. Ljudje se smejejo takemu poročanju, ki škodi edinole demokratom. Danes pa prinaša »Jutra« vest, da so mariborski in tezenski Udarniki zahtevali od naših studenjskih sodrugov na občini, naj snamejo državno zastavo raz občinske hiše, ki je bila razobešana ob priliki veselice požarne brambe. To vest so si izmislili mariborski Orjunaši, ki ne vedo, kako bi zdenuncirali naše mirne, poštene in disciplinirane delavske reditelje. Izjavljamo, da je »Jutrova« vest v celoti izmišljena in napisana z zlobnim namenom, diskreditirati naše Udarnike, ki jim do danes ne more nihče prav ničesar očitati. V bodoče bo dobro, da si »Jutrovi« poročevalci svoje informatorje bolje ogledajo! Saj škodijo bolj »Jutru« in demokratom, kakor nam ali drugim. Smešno je vse to!

Nove kombinacije. Vse doslej v narodnem bloku v Mariboru združene stranke resno razmišljajo o položaju, ki je nastal na občini vsled socialističnih razkritij. Nove volitve so neizbežne in že pričenjajo s kombinacijami. Okoli Nemcev se suče vsa situacija. Klerikalci jih mislijo pridobiti zase, radičevci in radikali menda tudi. V vseh slučajih bi naj dali Nemci glasove, ostali pa kandidati. Dr. Leskovar ima svoje kombinacije in želi ostati na občini čim dalje je mogoče, najmanj pa do sklepanja o prihodnjem proračunu, za kar nima več kvalificirane večine, ker mu je ušlo 8 demokratov in dvoje radikalov. To so zelo težke kombinacije in kajpada tudi resne. Gospodje pozabljajo samo, da so ta položaj ustvarili socialisti in bodo v stanu ustvariti še kak nov — za nasprotnike neprijeten položaj!

Nimate pravice. G. Pucelj je radikalni in kajpada tudi upravni svetnik mestne hranilnice. Glasoval je za vse transakcije, ki so jih socialisti smatrali kot nedovoljene in nekektne. Isto je storil klerikalec dr. Juvan in dr. Veble. Radikalci pa sklicujejo v petek na Gambrinovem vrtu shod, kjer bodo bical razmere v Mestni hranilnici mariborski. »Primitite tatu«, je njihov bojni klic! Dokler ne boste prisilili vaših ljudi, da oficijelno zapuste Narodni blok in dokler ne odloži radikalni g. Pucelj svoj mandat, so vsi vaši protesti zanič! Radikalni zastopniki so branili upravni svet in razmere v zavodu še takrat, ko je o njih govorilo že vse mesto! In g. Pucelj ga brani skupno z znanim advokatom še danes!

Zopet deložacije. Pod košatimi kostanji Cankarjevega nabrežja je država preskrbela vsem svojim pridenim državljanom prav komudno in ceno stanovanje. Tam se lahko svobodno veseli vsak, ki nima slučajno primernejšega stanovanja drugje. To prepotrebno zatočišče za brezstovalce je država zgradila iz svojih rednih kreditov, zato se ta izdatek v proračunu za javna dela ni dosti občutil. Pomagano je pa s tem mnogim. Že zadnjič smo pisali, kako šotori na Cankarjevem nabrežju neki državni uslužbenec, sedaj se je pa preselila tja neka druga stanka s prav čednim številom otrok. In glej ga, za vse je tam dosti prostora. Od kostanja do kostanja. Le »plahta« si je treba preskrbeti, pa se lahko prav komudno naseliš v to državno in občinsko hišo za deložirance. Je sicer poletje deževno in »plahta« sama dosti ne pomaga, pa kaj zato, »pod streho« si pa vendar. Tako smo zaenkrat vsaj pri nas rešili stanovanjsko bedo. Na Cankarjevem nabrežju je prostora za vse, nekateri »samevajoči« kostanji ter kar vabijo k sebi. Kakor je videti, bo pod temi kostanji našla še marsikatera družina mir in srečo. Zlasti v teh prijetnih solnčnih in toplih dneh

Schichtov

način pranja

Namakaj z „Žensko hvalo“, peri z „Jelenjim milom“!
To ne pokvari perila ter ga popolnoma očisti.

in nočeh. Hvaležni moramo biti vsem našim državnim upravam in drugim samoupravam, da so končno vendar rešile s pravim modernim razumevanjem za ljudske potrebe stanovanjsko bedo v Ljubljani.

Dr. Josip Stojc, primarij kirurškega oddelka v Ljubljani je nenadoma preminul. Pokojni je bil zelo vester in dober zdravnik, kot človek plemenit in značajan. Pokojni se je zlasti v mladih letih živo zanimal za naš pokret in simpatiziral z njim. Ostavil je lep spomin za seboj.

Štrajk v Antwerpnu. V luki v Antwerpnu je v nedeljo izbruhnil štrajk, ki se je razširil tekom 24 ur na vso luko.

Šletna deca v rudnikih. Boj angleških rudarjev živo spominja na grozne razmere in nevredne delovne pogoje, ki so veljali še v sredi preteklega stoletja na Angleškem. Leta 1840 je izšla enciklopedija, ki nam daje odurno sliko o suženstvu, v katerem se je nahajala delavska deca. Od petega leta dalje so vporabljali takrat deco za dnevno delo. Hodniki in jame so bile za odrasle skoro preozke in tako je bilo takrat mogoče zaposliti dečke in dekleta pod najslabšimi plačilnimi pogoji. Napol goli so, priklenjeni z verigami na vozičke, v kratkem času obnemogli in tako napravili mesto zopet novim žrtvam nenasitnega kapitalizma.

Za tiskovni sklad. Do sedaj nabranih 2657,55 dinarjev. Na nabiralno polo s. Ivana Straussa v Šoštanj so darovali sledeči sodrugi: Rožič Anton 20 Din, Bajt Anton 2 Din, N. N. 2 Din, Premužič I. 5 Din, Vasle Ferdo 2 Din, Jesenšek Rudolf 5 Din, Ferder Rudolf 4 Din, Šimerl Ivan 5 Din, Verdnik Michael 5 Din, Čebul Anton 5 Din, Steinbach 5 Din, Schwarz 5 Din, nečitljivo 20 Din, Konzumno društvo, prod. Senovo-Rajhenburg 18.40 Din; skupaj 2760,95 Din.

U ne uporabite?
da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 63-71
„ključ“
traja kakor štirje pari drugih
Kupite eden par, pa boste varovali. Nogavice brez žiga so ponarejene.

Celjske novice.

Udruženje delavskih rediteljev v Celju. Člane UDR sprejemajo v Celju sledeči ss. vaditelji: Binder Ivan, Guzej Franc, Klučer Ivan, Starc Franc, Arnšek Franc, Pinter Jože in Ciro Böhm, nadalje okrožno tajništvo Socialistične stranke Jugoslavije, Vodnikova ulica 3. Toliko v vednost onim, ki žele postati člani UDR.

Celjski sodrugi in sodružice pozor! Z ozirom na vabilo »Svobode v Zabukovcu na razvitej prapora dne 18. t. m. je sklenil celjski svet v Celju, da pozove vse celjske in štorovske sodruge in sodružice, da se te slavnosti v čim večjem številu udeležijo. Za zbirališče je določen vrt gostilne »Jugoslovan« v Gaberjah. Odhod ob 5. uri zjutraj peš v Zabukovco.

Štirinajstodnevna odpoved in celjski podjetniki. Dan za dnevom se slišijo od strani delavcev pritožbe, da delodajalci odpuščajo delavce brez zakonite štirinajstodnevne odpovedi, oziroma ne da bi sem jim v naprej izplačala štirinajstodnevna mezda. Delavce in delavke opozarjamo, da je tako postopanje protizakonito in da vse slične slučaje takoj prijavijo okrožnemu tajništvu Združene delavske strokovne zveze Jugoslavije v Vodnikovi ulici 3, ki bo ukrenilo proti takim delodajalcem potrebne korake, da bodo upoštevali zakonite predpise. Delavstvo mora priti do svojih zakonitih pravic. Prepogoj pa je, da se delavci in delavke organizirajo v razrednih socialističnih strokovnih organizacijah.

»Delavska Politika« se lahko naroči v okrožnem tajništvu Socialistične Stranke Jugoslavije v Vodnikovi ulici 3, v prodajalni Konzumnega društva za Slovenijo in Kralja Petra cesti in pri vseh zato pooblaščenih zaupnikih, katera imena pa objavimo v prihodnji številki.

Ujedinjeni savez železničarjev v Celju priredi v petek, dne 16. t. m. ob pol 19. uri v gostilni »Zeleni travnik« javni strokovni shod. Na dnevnem mredu je: Železničarji in redukcija. Poleg splošne delavske javnosti se izrecno vabi tudi gg. pristaše Ujedinjenega jug. narod. železničarjev, da iznesejo na tem shodu vse očitke, ki jih imajo proti imenovanemu savezu in obelodanijo vse nepravilnosti, ki jih je zagrešil Ujedinjeni savez železničarjev Jugoslavije.

**DARUJTE ZA GRADBENI ODSEK
„SVOBODA“, SPODNJA ŠIŠKA!**

Kulturni pomen socializma.

Napisal dr. Maks Adler.

Prevedel iz nemščine prof. Ivan Fava.

1. Meščanski ugovori proti socializmu.

Moderni socializem, socialno demokratično delavsko gibanje je gotovo največje gibanje mas, kar jih je bilo izza krščanstva v zgodovini. Kakor je krščanstvo začelo iz majhnih početkov, potem pa šlo preko cele zemlje in povsod s svojim naukom privlačilo izmučene in trpeče, uboge in ponižane ljudi, tako se je tudi socializem najprej počasi in polagoma, potem pa vedno bolj začel širiti in danes združuje pod svojimi prapori proletarce vseh dežel. Tako stoji pred nami moderni socializem že na zunaj kot največkratnejši zgodovinski pojav, kot gibanje mas, ki obsega cel svet. Ali socializem ni samo največje gibanje mas delovnega ljudstva, temveč je obenem **največje kulturno gibanje**, kar so jih doslej razne dobe poklicale v življenje. Iz tega izvira za vsakega socialistično mislečega in čutečega proletarca ono navdušenje, ki mu daje preko materialnih interesov ono zavest, da se bori za visoke cilje človeštva, da je pionir novega časa in nove družbe in da ustvarja novo kulturo. Toda naši nasprotniki v meščanskem taboru nočejo priznati tega dejstva. O nas socialistih pravijo, da smo nasprotno, samo oholi in domišljavi, ako imamo o sebi tako visoko mnenje. In tako navajajo proti nam celo vrsto argumentov, da bi nam prav jasno pokazali, kako se motimo.

»Kaj pa je v resnici vaš toli hvalisani socializem, če ga natančneje pogledamo,« vprašujejo. »Saj je vendar samo neko delavsko gibanje, pokret delovnih slojev ljudstva za svoje materialno izboljšanje. Večje plače, krajši delovni čas, boljši pogoji za delo — to je, po čemer socializem predvsem stremi. Nato še zavarovanje za slučaj bolezni in za slučaj brezposelnosti, proti nezgodam, za slučaj starosti itd. To so brez dvoma lepe in važne reči; niti malo ne mislimo tega zanikati. Toda če po vsem tem stremite, s tem sledite samo svojim egoističnim delavskim koristim, svojim materialnim interesom; kako morete tedaj trditi, da so to kulturni interesi? Kako morete borbo za te cilje nazivati kot borbo za človečanske cilje, za kulturne dobrine?«

Potem pravijo naši kapitalisti: »Tudi če ne gledamo na gospodarsko plat socializma — kajti o vaši »državi bodočnosti« sploh ne govorimo, to je utopizem brez dna —, če vas gledamo kot politično stranko, potem še celo nimate prava, tako ponosno nositi glave. Kajti kot politična stranka je socialna demokracija ravno takšna kakor vse druge politične stranke. Vsaka politična stranka stremi po oblasti v državi in vi socialisti tudi hočete doseči oblast v državi; vsaka poli-

tična stranka zastopa svoje strankarske interese in vi socialisti delate isto. Torej niste prav nič drugačni ali morda celo boljši kakor mi.«

»Da, nasprotno,« pravijo končno nasprotniki, »vi ste še celo dosti slabši. Kako se namreč vi borite? Vi se borite z razredno borbo, vaša prva in zadnja beseda je razredni boj. To pa je zlobna in grda stvar. Kajti razredni boj razdvaja ljudstvo; on hujska en del proti drugemu, on je grob vsake resnične kulture, ker je sam protikulturen kakor vsak prepir in nemir. Tako se razredni boj in boj za kulturo izključujeta. In če ste vi socialistični razredni bojovníki in če to ostanete, potem je to laž, ako se nazivate za kulturne borce.«

Te ugovore proti kulturnemu pomenu socializma si oglejmo nekoliko pobližje. In če se nam bo posrečilo, da pokažemo, kako so neutemeljeni, potem ne bomo samo ovrgli besed naših nasprotnikov, temveč bomo tudi globlje in jasneje spoznali svojo lastno stvar.

2. Kako je bilo proletarijatu pred socializmom?

Pečajmo se torej najprej s prvim ugovorom. Rekli so, da socializem ni nobeno kulturno gibanje, ker pomenja »samo delavsko gibanje«, torej samo neki pokret za pobojške delovnemu ljudstvu in da torej gre samo za materialne interese. Vsak razredno zaveden proletarec pač ve, da to ni res in da socializem ne pomenja samo izboljšanja za delavca v kapitalistični družbi, temveč da stremi preko tega po novi družabni obliki, v kateri bode vsa dosedanja kategorija delavskega življenja odstranjena, ker takrat bodo v novi družbi samo delovni člani, ki pa bodo tudi uživali sadove svojega dela. Pa vzemimo, da bi nasprotniki imeli toliko prav, v kolikor nimajo; vzemimo, da bi socializem ne bil nič drugega kakor samo delavsko gibanje za izboljšanje življenjskih pogojev proletarijata v kapitalistični družbi: ali bi tedaj ne bil nikakšno kulturno gibanje?

Da lažje odgovorimo na to vprašanje, moramo pogledati nazaj v zgodovino. Kako pa je bilo delavsko življenje, ko še ni bilo socialističnega delavskega gibanja? Kot tisti čas, odkar se je začel razvijati moderni socializem, smemo označiti leto 1848, leto, v katerem je izšel osnovni spis modernega socializma, t. j. »Komunistični manifest« Marksa in Engelsa. Od tedaj moderno socialistično delavsko gibanje, sprva počasi, potem pa vedno bolj se razvijajoče, ni več nehalo izvajati svojih zgodovinskih učinkov. Čas, v katerem torej še ni bilo socialističnega delavskega gibanja, pač pa je že bil tu moderen proletarijat, je čas pred letom 1848 in sicer od razvoja kapitalistične veleindustrije, to je časa prve polovice 19. stoletja (1800—1850).

Kako je bilo tedaj z delavstvom? V kakšnem stanju je bil proletarijat predno nastopi socializem?

O tem imamo poročila tako strašno jasna in popolna, da mora vsakega čutečega človeka še danes prevzeti sram in groza nad toliko mero bede, surovosti in ponižanja, v katerem je tedaj delavski razred živel, ne, temveč le vegetiral.

Za enotno delavsko športno Internacionalo.

Te dni se vrši na Dunaju velika mednarodna delavska olimpijada, pri kateri sodeluje na stotisoče delavskih telovadcev in na katero smo poslali tudi slovenski socialisti svoje skromno, a zavedno zastopstvo. O tej importantni delavski telovadni prireditvi bomo še pisali. Delavska telovadna internacionala šteje že danes na milijone članov in predstavlja ogromno disciplinirano silo mednarodnega proletarijata, ki bo igrala še veliko vlogo v zgodovini delavskih bojev in delavskih zmag. Poleg te naše internacionalne obstoja tudi še moskovska telovadna internacionala. Da bo našim čitateljem znano razmerje med obema internacionalama, objavljamo naslednje poročilo.

Povojna cepitev delavskega razreda je vplivala tudi na to, da se je delavstvo cepilo i v športnih organizacijah. V sled vsestranske usmeritve delavskega gibanja na desno in levo, so se tudi kulturne, strokovne in športne delavske zveze razdružile. Vendar se je pa v zadnjem času začelo pojavljati močno zedinjevalno gibanje v širokih masah delavstva, ki gre za tem, da se delavstvo spet na vseh poljih združi.

Taka zedinjevalna taktika delavskega razreda je zelo nujna in potrebna. Koncentracija proletarijata je baš danes najbolj potrebna, ker je zavladal skoro v vseh državah hud buržuazni teror.

Ne zagovarjam političnega zedinjenja, kajti za to ni še čas, to bi značilo pravzaprav pregaziti program, ali potrebno je, da se delavstvo organizira in zedini na strokovnem, kulturnem in športnem polju.

V smeri takih zedinjevanj že beležimo nekoliko uspehov. Sicer ostaja stvar delno le na papirju, ali vendar, storjen je bil prvi korak. — Tako vidimo, da se je na III. kongresu Lucerne športne internacionalne v dneh od 31. oktobra do 2. novembra 1925 vršila med delegati diskusija glede **enotne športne internacionalne**.

Nastopno podajam izvleček iz poročila III. kongresa, ki se tiče te zedinjevalne akcije.

Kot prvi zagovornik zedinjevalne taktike na športnem polju je nastopil sodr. Reussner, ki je izvajal sledeče: »Zelo sem zadovoljen, da se je odzvalo zastopstvo športnih organizacij, ki je včlanjeno v Lucernski internacionali, predlogu, da se vrši debata o **enotnosti** delavskega športnega gibanja. Nujno potrebno je, da ta naš problem končno pozitivno rešimo. V Pariz so došli celo zastopniki Rdeče športne internacionalne, da bi eventualno vstopili v pogajanja z Lucernsko internacionalo glede skupnega nastopa obeh internacional v smeri enotnosti. Naša zedinjevalna stremjenja niso ni-

kak političen manever ali pa morda celo taktična poteza.

Gotovo je, da smo v preteklosti vsi skupaj napravili napake. Tudi v RSI se še nahaja stremjenje proti enotnosti. Toda mnenja posameznikov ne smemo upoštevati kot oficijelna mnenja, kot mnenja in zahteve širokih mas. Ako hočemo sedaj preresetati vse napake in zapreke, ki smo jih v preteklosti naredili, bomo pri tem izgubili še mnogo časa.

Zakaj smo za enotnost? Enotnost je življenska potreba za posamezna internacionalna delavska telovadna in športna gibanja. Enotnost je zgodovinska potreba za naš pohod naprej.

Buržuazne vlade in njihovi agenti forsirajo danes šport z vsemi sredstvi. In zato mora biti tudi naše gibanje proti njim intenzivnejše in jače. V Franciji n. pr. je razmerje med delavci športniki proti buržuaznim športnikom zelo karakteristično: 7000 delavcev športnikov proti 1 milijonu meščanskih! Približno slično je tudi v Nemčiji in drugod. V meščanskih športnih organizacijah je včlanjenih mnogo naših ljudi in to tudi radi tega, ker smo mi razcepljeni.

Zato predlagamo, da se:

1. pogovore zastopniki obeh športnih internacional; zastopniki RSI imamo o tem že mandat in lahko takoj ali koncem kongresa o tem razpravljamo;

2. športna skupnost obeh LI in RSI je takoj mogoča;

3. izvolimo po možnosti odbor obeh internacional, ki naj pripravi in sestavi idejne in organizatorične teze glede enotnosti športnega gibanja.

Naša platforma je znana: boj proti kapitalizmu, boj proti kapitalističnemu družabnemu redu, boj proti meščanskim telovadnim in športnim organizacijam.

Za njim je govoril sodrug Kalnin iz Letske: »Mi smo slišali malo konkretnega in vprašamo se: ali je ta govor iskren, ali je le premetena šahovska poteza?«

Med govorom Reussnerja in med poročili III. kongresa RSI je precej velika razlika. Poročilo o zadnjem kongresu RSI ni v nobeni zvezi z današnjim govorom Reussnerja. Tu je sam jasno povedal, da RSI ne pride pri današnji izolaciji nikakor v poštev pri širokih masah in zato mora danes izdati parolo — za enotnost. Govori in sklepi vsakega interesantnega kongresa RSI pa kažejo, da ni pri vodstvu Rdeče Strok. Internacionalne resne volje za enotnost.

Združitev bi bila v tem slučaju le razbitje. Komunisti bodo hoteli takoj sestaviti posebne grupe s svojimi odbori in biroji za različne svoje frakcije. Za tako neiskreno enotnost pa nismo.

Poleg tega se bahajo, da so revolucionarji in imenujejo nas reformiste, izdajalce itd.

(Konec prihodnjic.)

Naročajte in širite „Del. Politiko“!

Ti zjutraj dobro ni

želodec se krivi — izborni lek je da — en stampri

E. JERAS in DRUG
LJUBLJANA - MOSTE

RAZGLAS.

Krajni šolski svet v Črni razpisuje natečaj o oddaji gradbenih del (prizidkov) pri obstoječi osnovni šoli v Črni.

Tozadevni načrti so razgrnjeni v občinski pisarni v Črni vsak dan od 8. do 12. ure in se dobi istotam vse pripomočke in vsa pojasnila za ponudbe proti plačilu 100 Din.

Ponudniki morajo vložiti odnosno vposlati svoje ponudbe krajnemu šolskemu svetu v Črni v zapечатnem kuvertu z napisom »Ponudnik N. N., ponudba za zgradbo prizidkov pri osnovni šoli v Črni« najpozneje do 17. julija t. l. ob 10. uri.

Skupna stavbna vsota znaša okroglo 970.000 dinarjev.

Krajni šolski svet si pridržuje pravico oddati delo brez ozira na višino ponujene vsote.

O izidu natečaja se bodo ponudniki po komisijonelnem pregledu vseh ponudb obvestili pismeno.

Krajni šolski svet v Črni pri Prevaljah.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se dobi v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri: **Karel Prelogu**, Ljubljana, Gosposka ulica 3. Starl trg 12.

M. RAUCH

trgovina stekla

Celje, Prešernova ul. priporoča steklo za okna, zrcala slike, okvirje za slike, svetilke, porcelan, kameno posodo itd. itd. Na drobno! Na debelo!

IVAN JAX in SIN

LJUBLJANA

Gospodstva cesta 2

najboljši šivalni in pletilni stroji.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867.

Vezenje se poučuje brezplačno. Posamezni deli koles in šivalnih strojev 10letna garancija. Pisalne stroje **Adler** in **Urania**. — **Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffentrad, Kayser.**